

Marta Walkusz

Biblioteka Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Gdańsk, Polska

m.walkusz@amuz.gda.pl

marta.walkusz@gmail.com

 0000-0003-0849-3818

<https://doi.org/10.33077/uw.25448730.zbkh.2023.805>

Odkryty księgozbiór nutowy Friedricha Wilhelma Jünckego (1842–1897) jako początek badań nad odtworzeniem dawnego inwentarza muzycznego

Abstract: This article is an attempt to determine the function of discovered a small collection of 19 pieces of music, owned by Friedrich Wilhelm Jüncke (1842–1897) stored in the Library of the Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk. In view of the little knowledge about the life of this merchant from Gdańsk, and then from Sopot, the discovery that, apart from numismatic items and so-called Gdansk door, he also collected musical items was a big surprise for the employees of the current Art Inkubator, an institution that, since 2019, has been taking care of e.g. Jüncke's villa and cherishes the memory of the former owner of the building. The musical and bibliological characteristics of the music prints showed that Jüncke collected them rather for collecting purposes than for utilitarian purposes. Provenance entries, which were found in two prints proving that Jüncke was not the first owner. In addition, the entries found in the next five prints may prove that after Jüncke's death some items were in the possession of the Gdańsk NSDAP, and after the war they ended up in the Academy of Music Library. Undoubtedly, finding this small book collection contributes to supplementing the information about Jüncke, and – indirectly – to expanding knowledge about the musical culture of Gdańsk in the period 1939–1945.

Keywords: Jüncke Friedrich Wilhelm (1842–1897) – music collections – Library of the Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk – provenance studies

Słowa kluczowe: Jüncke (1842–1897) Friedrich Wilhelm – zbiory muzyczne – Biblioteka Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku – badania proveniencyjne

Wstęp

Przeszukując na początku 2023 r. dział z najstarszymi i najcenniejszymi nutami przechowywanymi w Bibliotece Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (dalej: Biblioteka aMuz), zainteresowałam się dawną sygnaturą zapisaną szwabachą pozostawioną w kilkudziesięciu egzemplarzach. Składa się z wielkiej litery A, małej litery (dotychczas znaleziono: a, e, g, k, m) oraz kolejnej liczby w inwentarzu. Małe litery oznaczają rodzaj muzyki lub obsadę i jednocześnie dział (zob. Fot. 1):

- a – muzyka na fortepian solo,
- e – (tylko jedna reprezentacja: duet na dwa flety, dwoje skrzypiec lub dwa flety proste¹),
- g – muzyka na instrument solowy z towarzyszeniem fortepianu,
- k – muzyka dawna,
- m – muzyka kameralna na rozmaite składy, większe niż duet.

Fot. 1. Sygnatura Aa 427 oznaczająca dział z muzyką na fortepian oraz numer inwentarzowy.

Źródło: Biblioteka aMuz, sygn.: CZ 78(0.068) – Liszt F-Somna/fanta². Zdjęcie: Marta Walkusz

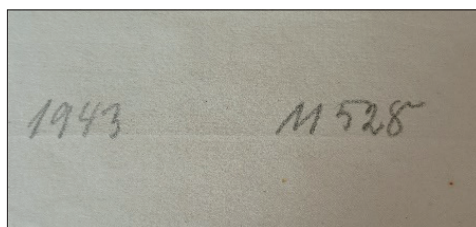
1 G.P. Telemann, *Sechs Duette* für zwei Flöten oder zwei Geigen oder zwei gleiche Blockflöten (1727), Wolfenbüttel-Berlin : Georg Kallmeyer Verlag, 1934. Nr inw.: N 4291, sygnatura: CZ 78(0.068) Telem GP – 6 Duett.

2 F. Liszt, *Fantaisie sur des motifs favoris de l'opera Somnambula de Bellini*, composée pour le Piano par F. Liszt. Seconde edition nouvelle et corrigée, Hambourg-Leipzig : propriété des Edi-

Nie ma pewności co do sposobu ciągłości numeru – czy numeracja stosowana jest wewnątrz danego działu czy w sposób ciągły jako numer inwentarzowy kolejnego egzemplarza w całym zasobie.

Ponieważ budowa tych sygnatur wskazuje na zamierzone uporządkowanie utworów według działów i obsad wykonawczych, moim zamiarem jest odtworzenie tego katalogu. Dotąd nie udało mi się ustalić, jaka instytucja nadała sygnatury A. Wśród pieczętek instytucji należy wymienić przede wszystkim mającą najwięcej reprezentacji Gaumusikschule Danzig-Westpreußen. Pojawia się również Landeskulturkammer der Freien Stadt Danzig³ i Cölner Tonkünstler-Verein⁴. Nie wiadomo jednak, czy sygnaturę nadano już w czasach Reichsgau Danzig-Westpreußen czy wcześniej. We wszystkich nutach zawierających tę sygnaturę można odnaleźć kolejne sygnowanie zapisane ołówkiem, składające się z daty rocznej oraz kolejnego numeru inwentarzowego (zob. Fot. 2). W mojej opinii nuty te były poddawane szeroko zakrojonej ewidencji, o czym świadczy wysoki numer inwentarzowy, np. 11 528. Wpisy pochodzą z 1942 lub 1943 r. Badania nad nimi wciąż trwają.

Fot. 2. Data i numer inwentarzowy znaleziony w nutach z sygnaturą A.

Źródło: Biblioteka aMuz, sygn.: CZ 78(0.068) Liszt F – Somna/fanta⁵. Zdjęcie: Marta Walkusz

Obok pieczętek wymienionych instytucji znajdują się inne rozmaite wpisy proveniencyjne: od odręcznych podpisów i pieczętek własnościowych, po różnorakie notatki oraz pieczęci księgarni gdańskich i niemieckich. Ze znaków własnościowych odczytałam podpisy i pieczętki będącego przedmiotem niniejszego artykułu Friedricha Wilhelma Jünckego, jak również – w większej

teurs Schubert & Comp., 1842 (Hamb. : Stich u. Druck v. J. Schulze). Nr inw.: N 3218, sygnatura: CZ 78(0.068) Liszt F – Somna/fanta.

3 Organizacja powołana w 1935 r. w celu przywrócenia na terenie Gdańska kultury niemieckiej, zob. W. Diewerge, *Der neue Reichsgau Danzig-Westpreußen. Ein Arbeitbericht vom Aufbauwerk im deutschen Osten*, [online] <https://www.wintersonnenwende.com/scriptorium/deutsch/archiv/reichsgaudanzigwp/nrdw11.html> [dostęp 29.06.2023].

4 Stowarzyszenie muzyków powołane w 1847 r., zob. D. Hewig, *Ist die Bezeichnung «Tonkünstlerverband» noch zeitgemäß?*, [online] <https://www.nmz.de/nmz-verbaende/deutscher-tonkuenstlerverband/ist-die-bezeichnung-tonkuenstlerverband-noch> [dostęp 29.06.2023].

5 F. Liszt, *Fantaisie...*, dz. cyt.

liczbie – Paula Friedricha Damme (1864–1925)⁶, a także odręczne podpisy: Siewert – Benjamin Gotthold Siewert (1740–1811)⁷ i Johanna Schmidt⁸ oraz Ida Dolle i W. Brauer (osoby niezidentyfikowane), zaś spośród księgarni pieczętka: C.F. Schmidt Musikalienhandlung u. Verlag; Heilbronn a. N.; Constantin Ziemssen oraz Musikalien – u. Pianofortehandlung; Musikalien – u. Bucher-Leihandtal Danzig. Ostatnie pod względem chronologicznym postawione są pieczętka Biblioteki Państwowej Szkoły Muzycznej (dalej: PSM) oraz Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej (dalej: PWSM) w Sopocie⁹.

Badania proveniencyjne odnalezionej kolekcji rozpoczęłam od wpisów F.W. Jünckego. Po przestudiowaniu jego biogramu i odwiedzeniu willi przy ul. Goyki 3 w Sopocie okazało się, że nie było dotąd żadnych informacji o tym, by Jüncke kolekcjonował muzykalia, więc moje odkrycie stanowi przyczynek do uzupełnienia bardzo skąpej wiedzy o dawnym właścicielu.

W artykule scharakteryzowałam odnaleziony księgozbiór Jünckego pod względem bibliologicznym oraz muzycznym, a także sporządziłam katalog w układzie alfabetycznym według nazwisk kompozytorów z uwzględnieniem zapisów proveniencyjnych, konkordancji i wszelkich istotnych uwag pozwalających na ustalenie datacji druków. Podjęłam również próbę ustalenia funkcji, jaką niniejsze druki mogły pełnić w kolekcji Jünckego – czy miały funkcję użytkową, czy stanowiły jedynie wartość kolekcjonerską. Wiązało się to przede wszystkim z ustaleniem drogi egzemplarzy zanim dotarły do Jünckego oraz tego, co się z nimi stało po jego śmierci.

6 Doktor prawa oraz bankowiec, syn Richarda Theodora Dammego (1826–1916), zob. M. Gliński, *Paul Friedrich Damme, bankowiec, radny*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=DAMME_PAUL_FRIEDRICH_bankowiec_radny [dostęp 24.03.2023].

7 E. Cieślak, *Stare druki muzyczne w bibliotece gdańskiej Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki*, „Biblioteka Muzyczna” 2000–2006, s. 79.

8 Najprawdopodobniej chodzi o Johannę Schmidt (z domu Wolff, 1805–1864?), śpiewaczkę, żonę skrzypka Simona Geoga Schmidta (1801–1861), która podróżowała z nim po Europie w celach koncertowych i dydaktycznych, zob. *Schmidt, George*, [w:] *Encyclopädie der gesammten musikalischen Wissenschaften oder Universal-Lexicon der Tonkunst*. Bd. 6, red. G. Schilling, Stuttgart 1838, s. 216–217, [online] <https://books.google.de/books?id=S7kZAAAAYAAJ&pg=PA217#v=onepage&q&f=false> [dostęp 27.06.2023]; być może nie tylko śpiewała, ale również akompaniowała mężowi, stąd jej podpis w nutach.

9 W 1946 r. Gdański Instytut Muzyczny podzielono na szkołę niższą i wyższą. Na bazie szkoły wyższej utworzono Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną w Sopocie, obejmującą trzy szkoły: niższą pod kierownictwem Zofii Heinrich, średnią pod kierownictwem Stefana Tarkowskiego i wyższą pod kierownictwem S. Śledzińskiego, zob. A. Michalska, *Prekursorzy gdańskiej pedagogiki wokalnejs XX wieku*, „Musica Vocale” 2012, [t.] 1, s. 49.

Willa z Wieżą w Sopocie

Przy ul. Jakuba Goyki 1–3 w Sopocie znajduje się zabytkowy zespół willowo-parkowy zaprojektowany przez Karla Hofackera (daty życia nieznane), wznoszony w latach 1877–1903 przez Johanna Heinricha Prochnowa (1847–1927) i sfinansowany przez F.W. Jünckego (1842–1897)¹⁰.

F.W. Jüncke, syn Friedricha Antona Johanna Jünckego (1809–1860)¹¹ w latach 1891–1897 był radnym Gdańska, a od 1893 r. również prowizorem kościoła Bożego Ciała i szpitala Bożego Ciała w Gdańsku. Wspólnie z braćmi Albertem Theodorem Heinrichem (1835–1898)¹² i Louisem Eduardem (1838–1900)¹³ prowadził przejętą od ojca firmę handlu winem F.A.J. Jüncke. Początkowo mieszkał w Gdańsku: w 1875 r. przy ul. Langgasse 13 (dzisiejsza ul. Długa), w 1892 r. przy ul. Jopengasse 11 (dziś ul. Piwna), następnie w Sopocie, w nowo wybudowanej willi przy ul. Schefflerstrasse 1/3¹⁴ (ul. Goyki 3). Niestety zmarł podczas kuracji w Berlinie.

Niewiele więcej wiadomo o życiu Jünckego. W swoim domu w Gdańsku przyjmował gości, w tym muzyków¹⁵. Był kolekcjonerem i miłośnikiem sztuki¹⁶; w pomieszczeniach willi w Sopocie zachowały się oryginalne drzwi, tzw. gdańskie – zakupione jako artefakty, kolekcjonował również numizmaty, a w willi przygotował piwniczki do przechowywania wina. Po jego śmierci, żona Amanda Hermine Agnes z d. Claaszen (Claassen, 1845–1928) wynajmowała willę lokatorom¹⁷, następnie zapisała ją w testamencie wnukowi Hansowi

10 M. Gliński, *Jüncke Friedrich Wilhelm, kupiec, radny*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_FRIEDRICH_WILHELM_kupiec_radny [dostęp 15.06.2023].

11 Tenze, *Jüncke Friedrich Anton Johann, kupiec, radny*, [w:] tamże [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_FRIEDRICH_ANTON_JOHANN_kupiec_radny [dostęp 15.06.2023].

12 Tenze, *Jüncke Albert Theodor Heinrich, kupiec*, [w:] tamże [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_ALBERT_THEODOR_HEINRICH_kupiec [dostęp 15.06.2023].

13 Tenze, *Jüncke Louis Eduard, kupiec*, [w:] tamże [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_LOUIS_EDUARD_kupiec [dostęp 15.06.2023].

14 Podawany jest również adres, pod którym Jüncke mieszkał zanim wprowadził się do willi przy Goyki 3 – ul. Rickerstrasse (ul. Obrońców Wybrzeża), zob. tenże, *Jüncke Friedrich Wilhelm*, [w:] *Encyklopedia Gdańska*, Gdańsk 2012, s. 429.

15 F. Overbeck, H. Köselitz, *Briefwechsel*, Berlin–Boston 2012, s. 322.

16 M.in. ufundował obrazy zdobiące ściany gdańskiego ratusza, zob. J.N. Pawłowski, *Geschichte der Provinzial-Hauptstadt Danzig von den ältesten Zeiten bis zur Säcularfeier ihrer Wiedervereinigung mit Preußen 1893*, Danzig 1893, s. 323, por. M. Gliński, J. Kukliński, *Kronika Gdańska: 997–2000*. T. 1: 997–1945, Gdańsk 1998, s. 179.

17 M.in. w latach 1922–1936 w Domku Myśliwskim mieszkał prawnik, polityk-dyplomata, konsul generalny Danii w Wolnym Mieście Gdańsku, Harald Koch (1878–1936), mąż Ruth Claaszen (1907–1995), zob. J. Dargacz, *Historia rodziny Claaszenów*, „Rocznik Sopotki” 2000/2002, t. 15, s. 93.

Ackerowi (1902–1940¹⁸), który zamieszkał w niej wraz z żoną Elsą Johanną Amandą z domu Bertling (1900-?). W 1940 r. Acker popełnił samobójstwo, zaś wdowa w 1942 r. sprzedała willę gdańskiej NSDAP (Gauschutzamt der NSDAP), zachowując mimo to prawo do dalszego mieszkania.

Po wojnie, w latach 1945–1957 funkcjonował żłobek, następnie przeprowadzono w kamienicy remont i wydzielono osiem mieszkań komunalnych, w których lokatorzy mieszkali do 2013 r.¹⁹ W latach 2015–2018 w willi odbywały się rozmaite imprezy kulturalne, zaś po gruntownej renowacji, Dom z Wieżą oraz otaczający go Park Grodowy przejął w 2019 r. Art Inkubator – instytucja zajmująca się wspieraniem artystów, prowadząca badania kultury i opiekująca się całą rezydencją. Przeprowadzono remont wieży oraz rewitalizację całego budynku, udostępniając go w dużej części do zwiedzania²⁰.

Charakterystyka księgozbioru

Wobec bardzo skąpych informacji biograficznych dotyczących Jünckego i jego rodziny wiadomość o tym, że kolekcjonował druki muzyczne była dla pracowników Art Inkubatora ogromnym zaskoczeniem. Autentyczność autografu potwierdzona została na podstawie porównania go z podpisem Jünckego złożonym na projekcie budowy willi (zob. Fot. 3 A–E).

Innym rodzajem znaku własnościowego Jünckego są pieczętki postawione w kolorze niebieskim bądź zielonym (zob. Fot. 4 A–B).

Liczba omawianych druków ze znakami własnościowymi Jünckego jest niewielka – w Bibliotece aMuz dotychczas znaleziono 19 tytułów (19 woluminów, w tym jeden klocek złożony z dokumentu głównego i jednego adligatu). Stosowna kwerenda zadana Bibliotece Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk nie przyniosła rezultatów. Nie ma więc obecnie żadnych informacji o tym, czy przechowywane są jeszcze jakieś nuty z tej kolekcji.

18 Hans Gerhard Ernst Eduard Willy Fritz Acker, [w:] GEDBAS, [online] <https://gedbas.genealogy.net/person/show/1408719498> [dostęp 4.07.2023].

19 M. Buchholz-Todoroska, *Dom Wilhelma Jünckego*, [w:] *Architektura willi i rezydencji sopockich. Projektanci, inwestorzy, użytkownicy w latach 1870–1945*. T. 1, red. M. Buchholz-Todoroska, Sopot 2017, s. 69.

20 *O nas. Kim jesteśmy*, [online] <https://goyki3.pl/o-nas-2/> [dostęp 30.06.2023].

Fot. 3 A–E. Porównanie autografów F.W. Jünckego.

Źródło projektu: Portal Regionalny trojmiasto.pl²¹.

Źródło okładek: Biblioteka aMuz. Zdjęcia okładek: Marta Walkusz

Fot. 4 A–B. Pieczętki F.W. Jünckego.

Źródło: Biblioteka aMuz. Zdjęcie: Marta Walkusz

21 M. Mielke, *Art Inkubator Goyki 3. Historia i przyszłość willi Jünckego*, [online] <https://kultura.trojmiasto.pl/Art-Inkubator-Goyki-3-Historia-i-przyszlosc-willi-Junckego-n154317.html?strona=0#gallery1photo511472> [dostęp 16.06.2023].

Druki zachowały się w dobrym stanie. Każdy z nich posiada obwolutę. Należy wyróżnić kilka rodzajów okładek:

1. Zwykłe, szablonowe, kartonowe obwoluty w kolorze niebieskim, z przygotowanym miejscem do wpisania tytułu, pochodzące z pewnością sprzed lub z czasów Jünckego, ponieważ widnieje na nich jego pieczęć lub autograf (zob. Fot. 5).

Fot. 5. Niebieskie okładki nut w kolekcji Jünckego.

Źródło: Biblioteka aMuz. Zdjęcie: Marta Walkusz

2. Oprawy z grubego kartonu, zwykle lub tzw. marmurkowe, pochodzące z XIX w.; na części naklejona kopia strony tytułowej (zob. Fot. 6 A–B).

Fot. 6 A–B. Oprawy z grubej, sztywnej tektury.

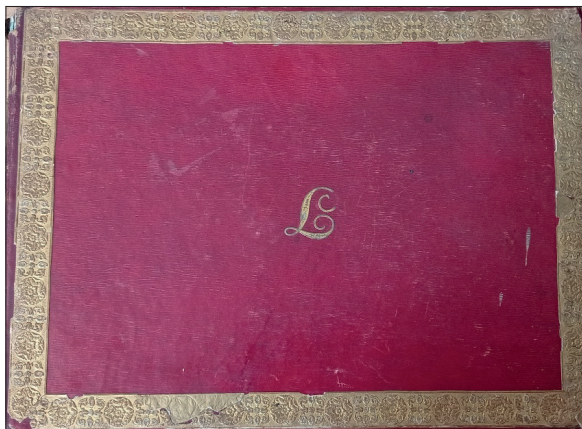

Źródło: Biblioteka aMuz. Zdjęcie: Marta Walkusz

3. Jeden druk posiada odmienny rodzaj oprawy, wykonanej również z grubej tektury (w kolorze czerwonym, lecz z dodanymi złotymi, papierowymi wklejkami w kształcie ramki. Na pierwszej stronie znajduje

się wielka litera L (zob. Fot. 7). Na grzbiecie wytłoczone nazwisko kompozytora i tytuł utworu: Gluck – *Alceste*²².

Fot. 7. Czerwona oprawa *Alceste* Glucka, z widoczną złotą ramką, pośrodku litera L.

Źródło: Biblioteka aMuz, sygn.: CZ 78(0.068) – Schulz JAP-Athal²³. Zdjęcie: Marta Walkusz

Wszystkie nuty są pierwodrukami. Tylko jeden utwór, *Athalie* Johanna Abrahama Petera Schulza (1747–1800)²⁴ został wydany w XVIII w. i będzie szerzej omówiony poniżej. Pozostałe dzieła zostały wydane w XIX w.:

- w Niemczech: Breitkopf & Härtel (Lipsk) – cztery tytuły; N. Simrock (Bonn) oraz Schubert & Co. (Hamburg-Lipsk-Nowy Jork) – po dwa tytuły; pozostałych wydawców reprezentują pojedyncze tytuły: A. Kühnel (Lipsk); Bote & Bock (Berlin-Poznań); C.F. Meser (Berlin-Drezno) – jeden tytuł w dwóch tomach; C.F.W. Siegel (Lipsk); Fr. Kistner (Lipsk); M. Bahn Verlag (Berlin); B. Schott (Moguncja); filś B. Schott (Berlin) i A. Schott (Antwerpia) oraz Verlag von Ad. Mt. Schlesinger (Berlin),
- w Austrii: w wiedeńskiej firmie S.A. Steiner und Comp. – jeden tytuł²⁵.

22 C.W. Gluck, *Alceste : eine große ernsthafte Oper in 3 Acten*. Musik von Ch. Ritter von Gluck ; nach der italienischen und französischen Partitur für Piano Forte bearbeitet von C.D. Stegmann, Bonn : bei N. Simrock, [1815]. Nr inw.: N 2100, sygnatura: CZ 78(0.068) – Gluck ChW-Alces. Datowanie na podstawie wykazu znaków wydawniczych Simrocka, zob. O.E. Deutsch, *Musikverlags Nummern, eine Auswahl von 40 datierten Listen 1710–1900*, Berlin 1961, s. 26.

23 J.A.P. Schulz, *Chöre und Gesänge zur Athalia von Racine*. Clavierauszug der Partitur von J.A.P. Schulz, Capellmeister Sr. Königlichen Hoheit des Prinzen Heinrich von Preussen ; herausgegeben von C.F. Cramer, Kiel-Hamburg : bey dem Herausgeber und in Hamburg in Commission dey Herrn Hofmann, Buchhandler, 1786. Nr inw.: N 4359, sygnatura: CZ 78(0.068) – Schulz JAP-Athal.

24 Tamże.

25 G. Onslow, *2te. grosse Sonate für das Piano-Forte : mit Begleitung einer obligaten Violine : 11tes Werk, no. 2*, von Georg Onslow, Wien : S. A. Steiner und Comp., [1817]. Nr inw.: 1682, sygnatura: CZ 78(0.068) – Onslow G-Sonat 11/2 Es.

Pod względem narodowości kompozytorów, najliczniej reprezentowani są Niemcy – ośmiu twórców żyjących w XVIII, na przełomie XVIII i XIX oraz w XIX w.; następnie Włosi – dwóch kompozytorów, z XVIII/XIX oraz XIX w.; jeden Francuz – XVIII/XIX w.; jeden Czech – XVIII/XIX w. oraz jeden Węgier – XIX w., kompozytor czterech tytułów.

Spośród rodzajów utworów dominują wyciągi fortepianowe dzieł scenicznych – dziesięć tytułów oraz utwory fortepianowe – sześć tytułów. Pozostałe utwory reprezentują muzykę kameralną – dwa tytuły; w zbiorze znajduje się również jeden wyciąg fortepianowy mszy²⁶.

Najstarszym i najcenniejszym drukiem w księgozbiornie jest wydany w 1786 r. w Kilonii nakładem Carla Friedricha Cramera (1752–1807)²⁷ wyciąg fortepianowy opery *Athalie* J.A.P. Schulza. Druk jest wyjątkowy pod kilkoma względami. W kolekcji Jünckego są to jedyne nuty wydane jeszcze w XVIII w. i wydrukowane na papierze czerpanym techniką ruchomej czcionki przez Benjamina Gottloba Hoffmanna (1748–1818)²⁸. Utwór jest opatrzony sześciostronicowym komentarzem edytorskim oraz streszczeniem i librettem opery.

Dzieło oprawione jest w niebieską okładkę, na której widnieje autograf „FW Jüncke”, natomiast na stronie tytułowej znajduje się odręczny podpis „Siewert”²⁹. Jak już wyżej wspomniano, chodzi o B.G. Siewerta, w 1767 r. śpiewaka w kościele św. Jana, a od 1782 r. kapelmistrza w kościele Najświętszej Marii Panny w Gdańsku³⁰. Wiadomo, że J.A.P. Schulz przebywał w Polsce w latach 70.

26 L. van Beethoven, *Messe solennelle* : à quatre parties solo et chœur avec accompagnement à grand orchestre : oeuvre 123, par Louis van Beethoven ; arrangée pour le piano par Ch.G. Rinck, Mayence-Paris : chez les fils de B. Schott ; Anvers : chez A. Schott, [1826]. Nr inw.: N 3419, sygnatura: CZ 78(0.068) – Beeth L-Msza S.

27 Niemiecki językoznawca, wydawca, krytyk muzyczny i kompozytor. Począwszy od 1782 r. redagował serię partytur wokalnych (wyciągów fortepianowych) oraz zbiorów pieśni i utworów klawiszowych, zwłaszcza takich kompozytorów jak Carl Philipp Emanuel Bach (1714–1788), czy C.W. Gluck. Był również redaktorem czasopisma „Magazin der Musik”, gdzie oprócz zestawień nowych publikacji według gatunków, krytyki koncertów i esejów z teorii muzyki zawierał opisy programów koncertów i wykonawców w różnych miastach europejskich, a także skład personelu kilku współczesnych orkiestr z Bonn, Kassel i Drezna, zob. S. Davis, *Cramer, Carl Friedrich*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.06776> [dostęp 23.06.2023].

28 Niemiecki księgarz, wydawca i drukarz działający w Hamburgu: samodzielnie w latach 1775–1810, następnie wraz z zięciem księgarzem Augustem Campe pod nazwą Hoffmann & Campe, zob. O. Beneke, E. Kelchner, *Hoffmann, Benjamin Gottlob*, [w:] *Allgemeine Deutsche Biographie*. Bd. 12, Leipzig 1880, s. 573–574, [online] <https://www.deutsche-biographie.de/pnd116950781.html#adbcontent> [dostęp 23.06.2023]. B.G. Hoffmann był nie tylko księgarzem, ale również wydawcą, np. J.G. Büsch, *Mathematik zum Nutzen und Vergnügen des bürgerlichen Lebens*, Hamburg : bei Benjamin Gottlob Hoffmann, 1799, [online] <https://fbc.pionier.net.pl/details/nhXdsb2> [dostęp 23.06.2023].

29 Materiały, do których mam dostęp (zmikrofilmowane rękopisy wybranych kantat Siewerta) nie pomagają stwierdzić czy jest to jego autograf.

30 D. Sobieniecka, *Siewert Benjamin Gotthold*, [w:] *Encyklopedia Gdańska*, Gdańsk 2012, s. 929.

a w Gdańsku dokładnie w 1771 r.³¹ Mógł wówczas spotkać Siewerta, następnie dedykować dzieło lub podarować mu druk. Nie wiadomo, skąd Jüncke pozyskał ten egzemplarz. Ponieważ protokoły wpływu nut do numeru inwentarzowego N 5865 zaginęły, nie wiadomo również jaką drogą trafił ten egzemplarz do Biblioteki aMuz.

Pozostałe w kolekcji druki są wykonane metodą sztychograficzną. Najstarsze z tej grupy wydane są do lat 30. XIX w., jeszcze za życia kompozytorów:

- F. Lauska, *Sonate pour le pianoforte composée et dédiée à Mr. Heim Conseiller privé* : Oe 20, par Fr. Lauska, Leipzig : chez A. Kühnel, [między 1806 i 1813],
- C.W. Gluck, *Alceste : eine große ernsthafte Oper in 3 Acten*. Musik von Ch. Ritter von Gluck ; nach der italienischen und französischen Partitur für Piano Forte bearbeitet von C. D. Stegmann, Bonn : bei N. Simrock, [1815],
- L. van Beethoven, *Fidelio*, Oper in Zwey Aufzügen, nach dem französischen bearbeitet von Fr. Treitschke ; in Musik gesetzt von Lud. van Beethoven, Bonn : bey N. Simrock, [1815],
- G. Onslow, *2te. grosse Sonate für das Piano-Forte* : mit Begleitung einer obligaten Violine : 11tes Werk, no. 2, von Georg Onslow, Wien : S.A. Steiner und Comp., [1817],
- L. van Beethoven, *Messe solennelle* : à quatre parties solo et chœur avec accompagnement à grand orchestre : oeuvre 123, par Louis van Beethoven ; arrangée pour le piano par Ch. G. Rinck, Mayence-Paris : chez les fils de B. Schott ; Anvers : chez A. Schott, [1826],
- D.F.E. Auber, *Fra Diavolo ou l'Hôtellerie de Terracine*, opéra comique en 3 Actes = Fra Diavolo oder Das Gasthaus in Terracina, komische Oper in 3 Aufzügen. Paroles de Mr. Scribe, Musique de D.F.E. Auber = von Scribe, Deutsch von Carl Blum, Musik von D.F.E. Auber, Mayence : Schott, [1830],
- V. Bellini, *I Montecchi e i Capuleti: Romeo und Julie*. Grosse Oper in vier Aufzügen, musik von V. Bellini, Leipzig : Breitkopf & Härtel [1833].

Pozostałe powstały w latach 1842–1892. Spośród tych tytułów tylko dwa nie zostały opublikowane za życia kompozytorów, lecz ujęte jako tom czwarty i piąty wydawnictwa pięciotomowego *Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts*³²:

31 R.A. Barr, *Schulz [Schultz], Johann Abraham Peter*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.25146> [dostęp 16.06.2023].

32 *Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts (Various)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Die_Oper_von_ihren_ersten_Anf%C3%A4ngen_bis_zur_Mitte_des_18._Jahrhunderts_\(Various\)](https://imslp.org/wiki/Die_Oper_von_ihren_ersten_Anf%C3%A4ngen_bis_zur_Mitte_des_18._Jahrhunderts_(Various)) [dostęp 4.07.2023].

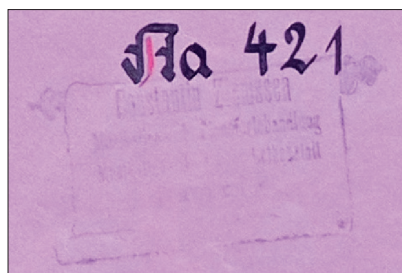
- G.C. Schürmann, *Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts*, T. 4 nach einer im eigenen Besitze befindlichen Handschrift herausgegeben und mit Klavier-Auszuge versehen von Hans Sommer, *Ludovicus Pius oder Ludewig der Fromme aufgeführt in Braunschweig 1726, 1727, 1734*, Georg Caspar Schürmann, Leipzig : Breitkopf & Härtel 1890,
- *Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts*. T. 5 nach der in der Kgl. Bibliothek zu Berlin befindlichen Handschrift herausgegeben von Friedrich Zelle, *Die lächerliche Prinz Jodelet*, Reinhard Keiser, Leipzig : Breitkopf & Härtel 1892.

Ponieważ w biogramach F.W. Jünckego nie wspomina się o jego zainteresowaniu muzyką, a tym bardziej o tym, że kolekcjonował muzykalia w sposób usystematyzowany, trudno ustalić funkcję, jaką druki muzyczne pełniły w jego życiu. Biorąc pod uwagę rodzaje utworów, a także fakturę wykonawczą (utwory fortepianowe, wyciągi fortepianowe oper i mszy, utwór kameralny z zachowanymi głosami instrumentalnymi), można wnioskować, że Jüncke kupił bądź otrzymał nuty w celach koncertowych. Z drugiej strony, znakomity stan zachowania i brak notatek XIX-wiecznych wykonawców (z wyjątkiem omówionego poniżej woluminu *L'Elisire d'amore* G. Donizettiego) świadczy o tym, iż Jüncke mógł nuty jedynie przechowywać w celach kolekcjonerskich lub – ze względu na to, iż otrzymał je w prezencie – z powodów sentymentalnych. Wszystkie dzieła są oryginalnymi kompozycjami, wymagającymi wykształcenia profesjonalnego, a w przypadku dzieł Ferenc Liszta (1811–1886) – wirtuozerii. Nie wiadomo również, kiedy Jüncke został właścicielem nut, najprawdopodobniej stało się jeszcze za czasów mieszkania w Gdańsku. Być może – na podstawie pozostawionej pieczętki (zob. Fot. 8 A–B) – Jüncke kupił *Zwei Transcriptionen: «Confutatis et Lacrymosa» aus Mozart's Requiem für Piano*³³ u Constatina Ziemssena, który od 1861 r. prowadził księgarnie i wypożyczalnie nut w Gdańsku i w Sopocie³⁴.

33 F. Liszt, *Zwei Transcriptionen: «Confutatis et Lacrymosa» aus Mozart's Requiem für Piano*, von F. Liszt, Leipzig : C.F.W. Siegel, [1865]. Nr inw.: N 3220, sygnatura: CZ 78(0.068) Liszt F – 2 Trans.

34 Constantin Friedrich Wilhelm Ziemssen (1832–1912), zob. M. Gliński, *Ziemssen Constantin Friedrich, księgarz, fortepianmistrz*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=ZIEMSSEN_CONSTANTIN_FRIEDRICH_ksi%C4%99garz_fortepianmistrz [dostęp 20.06.2023]; por. A. Kubiak, *Gdańscy wydawcy nut w XIX i pierwszej połowie XX wieku*, „Libri Gedanenses” 2021, t. 38, s. 205–206. W Sopocie księgarnia Ziemssena mieściła się przy ul. Monte Cassino, por. H. Domańska, *Sopockie łoże wolnomularskie i pokrewne*, „Rocznik Sopocki” 2004, t. 17, s. 136.

Fot. 8 A–B. Okładka F. Liszt, *Zwei Transcriptionen: «Confutatis et Lacrymosa» aus Mozart's Requiem für Piano...* i pieczęćka księgarni C.F.W. Ziemssena.

Źródło: Biblioteka aMuz, sygn.: CZ 78(0.068) Liszt F – 2 Trans³⁵. Zdjęcie: Marta Walkusz

Przypuszczalnie również *Messe solennelle* L. van Beethovena³⁶ Jüncke (lub osoba, która mu ten egzemplarz podarowała) mógł kupić w księgarni Carla Friedricha Schmidta (daty życia nieznane) w Heilbronn³⁷.

Interesujący jest wpis w utworze *L'Elisire d'amore* G. Donizettiego³⁸. To jedyny egzemplarz z bogatymi notatkami wykonawczymi sporządzonymi, sądząc po odmiennych stylach pisma, przez różne osoby. Najwięcej jest wpisów tej osoby, która zostawiła notatkę na stronie tytułowej (G. Kellmer? zob. Fot. 9) oraz zapisała sobie daty przedstawień; na wielu stronach podpisała tekst w nutach, wynotowała również obsadę instrumentalną, przypuszczalnie więc był to dyrygent³⁹. W egzemplarzu widoczne są również liczne skreślenia, dokonane

35 F. Liszt, *Zwei Transcriptionen...*, dz. cyt.

36 L. van Beethoven, *Messe solennelle...*, dz. cyt.

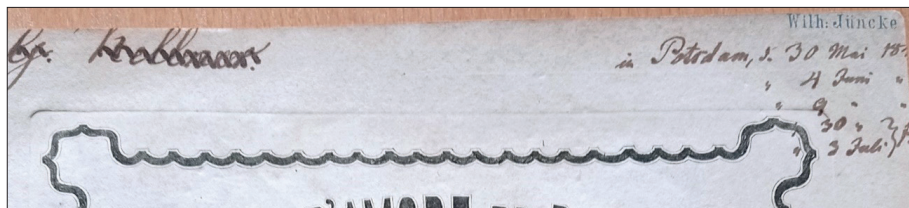
37 Wydawnictwo, antykwariat i księgarnia działająca w latach 1855–1989 pod nazwą C.F. Schmidt Musikalienhandlung u. Verlag, Heilbronn a. N, zob. *Die Geschichte des Verlages beginnt 1855... Musikverlag C.F. Schmidt – Edition CEFES*, [online] <https://www.cefes.de/i/ueber-uns> [dostęp 29.06.2023].

38 G. Donizetti, *L'Elisire d'amore* di Donizetti ; opera buffa in due atti : partizione completa con parole italiane e tedesche dedicata al compositore del Torneo, Eros di Lancastro, la Fedra etc. Conte di Westmorland = Der Liebestrank : komische Oper in 2 Akten, G. Donizetti, Berlin : Verlag von Ad. Mt. Schlesinger, [1843]. Nr inw.: 1525, sygnatura: CZ 78(0.068) – Doniz G-Elisi.

39 Niestety kartka jest obcięta, nie zachowały się końcowe cyfry daty rocznej; tym samym pismem i atramentem dopisane są teksty w nutach w języku niemieckim, utwór musiał więc być

już raczej w czasach współczesnych (świadczą o tym skreślenia sporządzone czerwoną kredką i ołówkiem), gdy nuty były już w posiadaniu Biblioteki PSM lub PWSM w Sopocie. *L'Elisire d'amore* był więc dość często wykonywanym dziełem właśnie z niniejszego egzemplarza, nie wiadomo jednak w jaki sposób egzemplarz ten trafił w ręce Jünckego.

Fot. 9. Podpis i notatka ze strony tytułowej *L'Elisire d'amore* G. Donizettiego.

Źródło: Biblioteka aMuz, sygn.: CZ 78(0.068) – Doniz G-Elisi⁴⁰. Zdjęcie: Marta Walkusz

Pozostałe druki są „czyste”, bez śladów używania lub z pojedynczymi uwagami graficznymi, należącymi w mojej opinii do wykonawcy powojennego (tzw. ptaszki, strzałki, drobne skreślenia tekstu).

Nie wiadomo, co się działo z kolekcją po śmierci Jünckego. Tylko w pięciu egzemplarzach znaleziono omówioną we wstępie sygnaturę A oraz rok 1943 i numer inwentarzowy. Odwołując się do historii kamienicy przy Goyki 3, należy przypuszczać, że po przejściu budynku przez NSDAP nuty te, ponieważ nie zawierały muzyki polskiej, zostały przez Niemców zewidencjonowane. Na żadnym druku z kolekcji Jünckego nie widnieje jednak pieczęć żadnej niemieckiej instytucji kulturalnej, więc nie wiadomo, skąd wzięły się sygnatury A. Pozostałe woluminy nie zawierają żadnych dwudziestowiecznych oznaczeń, z wyjątkiem pieczęci PSM i PWSM w Sopocie. Protokoły wpływu nut do numeru inwentarzowego N 5865 zaginęły, natomiast założona przez Bibliotekę PWSM w Sopocie w 1951 r. księga inwentarzowa nut obejmująca zakres numerów inwentarzowych od N 1 do N 6040 nie notuje skąd PSM i PWSM pozyskały egzemplarze. Przypuszczam, że ktoś po prostu znalazł je w opuszczonej przez NSDAP kamienicy przy ul. Goyki i przyniósł do pobliskiej muzycznej szkoły sopockiej. Wyjątkiem jest późniejszy egzemplarz N 35796⁴¹ (nadany już po przeniesieniu się PWSM do Gdańska na ul. Łagiewniki 3 i zmianie nazwy na

kilkukrotnie wykonany w Poczdamie. Kwerenda wystosowana do Universitätsbibliothek Potsdam, Stadt – und Landesbibliothek im Bildungsforum Potsdam oraz Stiftung Preußische Schlösser und Gärten Berlin-Brandenburg nie przyniosła rezultatu.

40 G. Donizetti, *L'Elisire d'amore...*, dz. cyt.

41 F. Kiel, *Zwei Trios für Pianoforte, Violine und Violoncell* : Op. 65 no. 2 G-moll, von Friedrich Kiel, Berlin-Posen : Ed. Bote & G. Bock, [między 1875 i 1876]. Nr inw.: N 35796, sygnatura: CZ 78(0.068) – Kiel F-Trio 65/2.

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki⁴²), dla którego zachował się rachunek: nuty zostały kupione w 1984 r. od p. Anieli Zabłockiej mieszkającej w Gdańsku-Wrzeszczu⁴³.

Katalog

Badania nad znalezionymi drukami były okazją do rewizji ich opisów bibliograficznych. Wszystkie nuty zostały skatalogowane w Katalogu Centralnym NUKAT oraz w katalogu lokalnym Biblioteki aMuz – Prolib. Należało przede wszystkim ustalić datację większości publikacji, która w wielu przypadkach stanowiła wynik kilku parametrów: dat życia kompozytora i roku powstania kompozycji, okresu działalności wydawcy i/lub drukarza oraz pozostawione znaki proveniencyjne. Jedynym pewnikiem była data śmierci Jünckego – 1897 r., wskazująca na to, że żaden druk z jego pieczętką czy podpisem nie mógł być wydany później.

Tabela 1 (zob. Tab. 1) prezentuje katalog odnalezionych druków pozwalając na zorientowanie się w zawartości. Obejmuje informacje, w jaki sposób zostały ustalone daty lub zakresy dat wydania ujęte w nawiasy kwadratowe oraz inne, ważne w mojej opinii, ustalenia. Sporządzone konkordancje wykazały, że zachowane w kolekcji nuty nie są wydaniem szczególnie rzadkimi i są wykazywane w katalogach europejskich bibliotek (w tabeli, oprócz Biblioteki aMuz wymieniałam maksymalnie trzy inne biblioteki wraz z sygnaturami egzemplarzy).

42 I. Czarnačka, *Biblioteka Główna*, [w:] *Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku 1947–1997. Księga jubileuszowa*, pod red. J. Krassowskiego, Gdańsk 1997, s. 104.

43 Rachunek o numerze ewidencyjnym N-40/84 z 31 V 1984 r. Aniela Zabłocka, pracownica biblioteki Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II Stopnia im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdańsku w latach 1955–1987, zob. *60-lecie Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II Stopnia w Gdańsku*, [online] <http://gdansk.naszemiasto.pl/artukul/60-lecie-ogolnoksztalcacej-szkoly-muzycznej-i-i-ii-stopnia,422086,art,t,id,tm.html> [dostęp 30.06.2023].

Tab. 1. Katalog druków muzycznych przechowywanych w Bibliotece aMuz z zachowanymi zapisami proveniencyjnymi F.W. Jünckego. Opracowanie: Marta Walkusz

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
1	AUBER, DANIEL FRANÇOIS ESPRIT (1782–1871): <i>Fra Diavolo ou l'Hôtellerie de Terracine</i> , opéra comique en 3 Actes = <i>Fra Diavolo oder Das Gasthaus in Terracina</i> , komische Oper in 3 Aufzügen. Paroles de Mr. Scribe, Musique de D.F.E. Auber = von Scribe, Deutsch von Carl Blum, Musik von D.F.E. Auber, Mayence : Schott, [1830 ⁴⁴]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Auber DFE-Fradi Berliner Stadtbibliothek, sygnatura: No 220 Au 2 a Landesbibliothek Coburg, sygnatura: TB Op 113(K 2)	N 2821	Pieczałka: Wilh. Jüncke
2	BEETHOVEN, LUDWIG VAN (1770–1827): <i>Messe solennelle</i> : à quatre parties solo et chœur avec accompagnement à grand orchestre : oeuvre 123, par Louis van Beethoven ; arrangée pour le piano par Ch.G. Rinck, Mayence-Paris : chez les fils de B. Schott ; Anvers : chez A. Schott, [1826 ⁴⁵]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Beeth L-Msza S Koninklijke Bibliotheek van België, sygnatura: 7 B 2674 MUS	N 3419	Pieczałki: Wilh. Jüncke ; C.F. Schmidt Musikalienhandlung u. Verlag, Heilbronn a. N.
3	BEETHOVEN, LUDWIG VAN (1770–1827): <i>Fidelio</i> , Oper in Zwey Aufzügen, nach dem französischen bearbeitet von Fr. Treitschke ; in Musik gesetzt von Lud. van Beethoven, Bonn : bey N. Simrock, [1815 ⁴⁶]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Beeth L-Fidel Bayerische Staatsbibliothek, sygnatura: 4 Mus.pr. 19964 Staatsbibliothek zu Berlin, sygnatury: Mus. Kb 273/12; Mus. Kb 273/18; N.Mus. 544 Universitätsbibliothek J. C. Senckenberg, Zentralbibliothek (Frankfurt): sygnatura: Mus. pr. Q 18/247	N 4342	Pieczałka: Wilh. Jüncke

44 Datowanie na podstawie znaku wydawniczego firmy Schott: 3287, zob. *Fra Diavolo* (Auber, Daniel François Esprit), [w:] *International Music Score Library Project (IMSLP) / Petrucci Music Library*, [online] [https://imslp.org/wiki/Fra_Diavolo_\(Auber,_Daniel_Fran%C3%A7ois_Esprit\)](https://imslp.org/wiki/Fra_Diavolo_(Auber,_Daniel_Fran%C3%A7ois_Esprit)) [dostęp: 26.06.2023].

45 Data ustalona na podstawie znaku wydawniczego – numeru matrycy 2582, zob. *Schott/List of Plate Numbers*, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/Schott/List_of_Plate_Numbers [dostęp 20.06.2023], por. O.E. Deutsch, dz. cyt., s. 23.

46 Datowanie na podstawie znajdującego w opracowaniach znaku wydawniczego – numeru matrycy no. 1136, zob. *Fidelio, Op.72 (Beethoven, Ludwig van)*, [w:] *IMSLP*, [online] <https://>

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
4	<p>BELLINI, VINCENZO (1801–1835): <i>I Montecchi e i Capuleti: Romeo und Julie</i>. Grosse Oper in vier Aufzügen, musik von V. Bellini, Leipzig : Breitkopf & Härtel [1833⁴⁷].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Belli V-Romeo</p> <p style="text-align: right;">Bibliothèque des Conservatoires royaux de Bruxelles, sygnatura: BV-10-2631</p> <p style="text-align: right;">Musik Akademie Basel, sygnatura: Rara MAB O 2</p> <p style="text-align: right;">Universitäts – und Landesbibliothek Bonn, sygnatura: PGB 2' 1092 Q0001</p>	N 4341	Pieczętka: Wilh. Jüncke
5	<p>DONIZETTI, GAETANO (1797–1848): <i>L'Elisire d'amore</i> di Donizetti ; opera buffa in due atti : partizione completa con parole italiane e tedesche dedicata al compositore del Torneo, Eros di Lancastro, la Fedra etc. Conte di Westmorland = Der Liebestrank : komische Oper in 2 Akten, G. Donizetti, Berlin : Verlag von Ad. Mt. Schlesinger, [1843⁴⁸].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Doniz G-Elisi</p>	N 1525	Pieczętka: Wilh. Jüncke Podpis: „G. Kellmer[?]” Odręczna notatka: “in Potsdam, d. 30 Mai 18[...], 4 Juni [18...], 9 [Juni 18...], 30 [Juni], 3 Juli [dwie ostatnie daty ujęte w klamrze z rokiem 1...]”

[imslp.org/wiki/Fidelio,_Op.72_\(Beethoven,_Ludwig_van\)#IMSLP327862](https://imslp.org/wiki/Fidelio,_Op.72_(Beethoven,_Ludwig_van)#IMSLP327862) [dostęp 20.06.2023], por. O.E. Deutsch, dz. cyt, s. 26. Nuty N 4342 zostały odbite z matrycy no. 1137.

47 Datowanie przybliżone, na podstawie znaku wydawniczego – numeru matrycy 5409, zob. *I Capuleti e i Montecchi (Bellini, Vincenzo)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/I_Capuleti_e_i_Montecchi_\(Bellini%2C_Vincenzo\)](https://imslp.org/wiki/I_Capuleti_e_i_Montecchi_(Bellini%2C_Vincenzo)) [dostęp 20.06.2023]. Znalezione również późniejszy znak wydawniczy 5469 datowany na 1833 r. oraz wcześniejsze znaki 5243–5305 datowane na 1832 r., zob. O.E. Deutsch, dz. cyt, s. 9.

48 Datowanie według „Wiener Allgemeine Musik-Zeitung” 1843, t. 3, s. 468.

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
6	GLUCK, CHRISTOPH WILLIBALD (1714–1787): <i>Alceste : eine große ernsthafte Oper in 3 Acten.</i> Musik von Ch. Ritter von Gluck ; nach der italienischen und französischen Partitur für Piano Forte bearbeitet von C.D. Stegmann, Bonn : bei N. Simrock, [1815]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Gluck ChW-Alces Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, sygnatura: M 4059 Landesbibliothekszentrum Rheinland-Pfalz, sygnatura: Mus. 26255 R0003 Bayerische Staatsbibliothek, sygnatura: 4 Mus.pr. 17112	N 2100	Pieczętka: Wilh. Jüncke
7	KIEL, FRIEDRICH (1821–1885): <i>Zwei Trios</i> für Pianoforte, Violine und Violoncell : Op. 65 no. 2 G-moll, von Friedrich Kiel, Berlin-Posen : Ed. Bote & G. Bock, [między 1875 i 1876] ⁴⁹ . Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Kiel F-Trio 65/2 Bayerische Staatsbibliothek, sygnatura: 4 Mus.pr. 24100–2 Universitätsbibliothek J. C. Senckenberg, Zentralbibliothek, sygnatura: Mus. pr. Q 54/1361 Bd. 1	N 35796	Pieczętka: Wilh. Jüncke
8	KIEL, FRIEDRICH (1821–1885): <i>Variationen und Fuge</i> für das Pianoforte op. 17, von Friedrich Kiel, Neue Ausgabe, Berlin : M. Bahn Verlag [1861] ⁵⁰ . Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Kiel F-Varia 17 Bibliothek der Universität der Künste Berlin, sygnatura B 170 Basel – UB Hauptbibliothek, sygnatura: UBH kk XVIII 910	N 3255	Podpis: FW Jüncke Pieczętka: Wilh. Jüncke Dawna sygnatura: Aa 437

49 Jest to jedyny w zbiorze kompletny utwór kameralny. Wydany w postaci partytury (pełniającej jednocześnie funkcję głosu fortepianu) oraz głosów skrzypiec i wiolonczeli. Zakres dat wydania ustalony na podstawie wykazu znaków wydawniczych Bote & Bock, zob. O.E. Deutsch, dz. cyt, s. 8.

50 Datowanie na podstawie znaku wydawniczego 1283, zob. *Variationen und Fuge, Op.17 (Kiel, Friedrich)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Variationen_und_Fuge%2C_Op.17_\(Kiel%2C_Friedrich\)](https://imslp.org/wiki/Variationen_und_Fuge%2C_Op.17_(Kiel%2C_Friedrich)) [dostęp 26.06.2023]. Biblioteki niemieckie datują na [około 1875], co w mojej opinii jest nieprawidłowe, por. Bibliothek der Universität der Künste Berlin, sygnatura B 170.

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
9	<p>LAUSKA, FRANTIŠEK (1764–1825): <i>Sonate pour le pianoforte composée et dédiée à Mr. Heim Conseiller privé</i> : Oe 20, par Fr. Lauska, Leipzig : chez A. Kühnel, [między 1806 i 1813⁵¹].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Lausk F-Sonat 20 Národní knihovna ČR, sygnatura: 59 A 005542</p>	N 1747	Odręczny podpis: FW Jüncke
10	<p>LISZT, FERENC (1811–1886): <i>Fantaisie sur des motifs favoris de l'opera Sonnambula de Bellini</i>, composée pour le Piano par F. Liszt, Seconde edition nouvelle et corrigée. – Hambourg-Leipsic : propriété des Editeurs Schubert & Comp., 1842 (Hamb. : Stich u. Druck v. J. Schulze⁵²).</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Liszt F – Somna/fanta Bayerische Staatsbibliothek München, sygnatura: 4 Mus.pr. 39973</p>	N 3218	Podpis: FW Jüncke Okrągła pieczętka: Schubert [...], dalej pieczętka nieczytelna Dawna sygnatura: Aa 427
11	<p>LISZT, FERENC (1811–1886): <i>God save the Queen</i> : 4ème grande paraphrase de concert pour piano, par F. Liszt, Hambourg-Leipsic-New-York : Schubert & Co., [1850⁵³].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Liszt F-Godsa European Register of Microform and Digital Masters (brak sygnatury) Biblioteca Nacional de Portugal, sygnatura: V.M. 2551</p>	N 3219	Odręczny podpis: FW Jüncke Dawna sygnatura: Aa 422

51 Národní knihovna ČR nie podaje dokładnej daty wydania; zakres 1805–1813 ustaliłam na podstawie poniższej informacji: „1 grudnia 1800 r. dyrygent i kompozytor Franz Anton Hoffmeister (1754–1812) zawarł spółkę z księgarzem i organistą Ambrosiusem Kühnelem (1770–1813) w celu założenia «Bureau de Musique» w Lipsku. W 1805 r., po rezygnacji Hoffmeistera, firma stała się wyłączną własnością A. Kühnela. W wyniku nagłej śmierci Kühnela, rok później – w 1814 r. firma została przejęta przez lipskiego księgarza Carla Friedricha Petersa (1779–1827)”, zob. *Edition Peters Company History*, [online] <https://www.wisemusicclassical.com/edition-peters-company-history/> [dostęp 15.12.2023], por. R. Eitner, *Kühnel Ambrosius*, [w:] *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 17: *Krabbe – Lassota*, Leipzig 1883, s. 353, [online] <https://www.digitale-sammlungen.de/en/view/bsb11574810?page=363> [dostęp 15.12.2023].

52 Drukarz J. Schulze (daty życia nieznane) współpracował z wydawcą m.in. przy wydawaniu pierwszych wydań Chopina, zob. *Annotated Catalogue of Chopin's First Editions*, red. C. Grabowski, J. Rink, Cambridge 2010, s. 340.

53 Podawane przez biblioteki daty wydania [1841] lub [1849] są nieprawidłowe, gdyż są to końcowe daty powstania samego dzieła. Dokładna data powstania utworu jest nieustalona i podaje się zakres 1841–1849, por. D. Pesce, M. Eckhardt, R.C. Mueller, *Liszt, Franz [Ferenc]*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.48265> [dostęp

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
12	<p>LISZT, FERENC (1811–1886): <i>Zwei Transcriptionen: «Confutatis et Lacrymosa» aus Mozart's Requiem</i> für Piano, von F. Liszt, Leipzig : C.F.W. Siegel, [1865⁵⁴].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Liszt F-2 Trans Österreichische Nationalbibliothek, sygnatura: MS5144-4°/4,1 Musik Akademie Basel, sygnatura: MAB A 1046</p>	N 3220	<p>Pieczętka: Wilh. Jüncke Podpis wykonany ołówkiem: [nieczytelne, ?Herr?] W. Jüncke Pieczętka: Constantin Ziemssen, Musikalien – u. Pianofortehandlung, Muskalien – u. Bucher-Leihandtalt Danzig Dawna sygnatura: Aa 421</p>
13	<p>LISZT, FERENC (1811–1886): <i>Isolden's Liebes-Tod. Schluss-Szene aus Richard Wagner's «Tristan und Isolde»</i> für das Pianoforte, bearbeitet von Franz Liszt, Leipzig : Breitkopf & Härtel, [1868⁵⁵].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Liszt F-Isold 447</p>	N 591	<p>Podpis: FW Jüncke Dawna sygnatura: Aa 426</p>

27.06.2023]. Biorąc pod uwagę znak wydawniczy 1235 oraz podany w adresie wydawniczym Nowy Jork, data wydania nie może być wcześniejsza niż 1850 r. W tym roku wydawca Ferdinand Georg Schubert (1804–1875) otworzył w Nowym Jorku nowe biuro (wcześniej, w 1826 utworzył wydawnictwo w Hamburgu, następnie w 1832 r. w Lipsku), zob. *Katalog des Musikalien-Verlags von J. Schubert & Co.*, Leipzig 1906, s. 2, [online] https://s9.imslp.org/files/imglnks/usimg/0/02/IMSLP96710-PMLP25529-Katalog_des_Musikalien_Verlags_von_J_Schubert_1906_Harvard.pdf [dostęp 27.06.2023], por. *Schubert & Co.*, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/Schubert_%26_Co [dostęp 27.06.2023].

54 Datacja wykazywana również w innych bibliotekach, ustalona na podstawie znaku wydawniczego 2966 C.F.W. Siegel, zob. *C.F.W. Siegel*, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/C.F.W._Siegel [dostęp 27.06.2023].

55 Utwór skomponowany w 1867 r., niniejsze wydanie jest pierwodrukiem ze znakiem wydawniczym 11665, zob. D. Pesce, M. Eckhardt, R.C. Mueller, dz. cyt.; por. *Collection of Liszt editions. Vol. 4: (Dana, Ruth)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Collection_of_Liszt_editions%2C_Volume_4_\(Dana%2C_Ruth\)](https://imslp.org/wiki/Collection_of_Liszt_editions%2C_Volume_4_(Dana%2C_Ruth)) [dostęp 27.06.2023].

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
14	<p>ONSLAW, GEORGE (1784–1853): <i>2te. grosse Sonate</i> für das Piano-Forte : mit Begleitung einer obligaten Violine : 11tes Werk, no. 2, von Georg Onslow, Wien : S. A. Steiner und Comp., [1817⁵⁶]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Onslow G-Sonata 11/2 Es Bibliotheca Mozartiana, sygnatura: M.N. 281,1</p>	N 1682	Skreślony podpis: Johanna Schmidt Odręczny podpis: FW Jüncke
15	<p>SCHULZ, JOHANN ABRAHAM PETER (1747–1800): <i>Chöre und Gesänge zur Athalia von Racine</i>. Clavierauszug der Partitur von J.A.P. Schulz, Capellmeister Sr. Königlichen Hoheit des Prinzen Heinrich von Preussen ; herausgegeben von C.F. Cramer, Kiel-Hamburg : bey dem Herausgeber und in Hamburg in Commission deyh Herrn Hofmann, Buchhandler, 1786. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Schulz JAP-Athal Hochschule für Musik und Tanz Köln, sygnatura: R 1175 Z9038 Universitäts – und Landesbibliothek Bonn, sygnatura: PGB 2' 1578 Q0001 Österreichische Nationalbibliothek, sygnatura: MS28849-qu.4°</p>	N 4359	Odręczne podpisy: FW Jüncke ; Siewert
16	<p>SCHUMANN, ROBERT ((1810–1856): <i>Der Rose Pilgerfahrt</i>. Märchen nach einer Dichtung von Moritz Horn für Solostimmen, Chor und Orchester op. 112, komponirt von Robert Schumann, Leipzig : bei Fr. Kistner, [1852⁵⁷]. Österreichische Nationalbibliothek, sygnatura: SH.Schumann.161 Bibliothèque Nationale de France, sygnatura nieznaną</p>	N 4336	Pieczątką: Wilh. Jüncke

56 Datowanie według katalogu Bibliotheca Mozartiana, [online] <https://permalink.obvsg.at/ism/AC09201064> [dostęp 27.06.2023]. Niestety głos skrzypcowy zaginął.

57 Utwór wydany rok po skomponowaniu jako pierwsze wydanie na świecie, zob. *Der Rose Pilgerfahrt, Op.112 (Schumann, Robert)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Der_Rose_Pilgerfahrt%2C_Op.112_\(Schumann%2C_Robert\)](https://imslp.org/wiki/Der_Rose_Pilgerfahrt%2C_Op.112_(Schumann%2C_Robert)) [dostęp 28.06.2023].

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
17	<p>SCHÜRMAN, GEORG CASPAR (około 1672–1751): <i>Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts</i>. T. 4 nach einer im eigenen Besitze befindlichen Handschrift herausgegeben und mit Klavier-Auszuge versehen von Hans Sommer, <i>Ludovicus Plus oder Ludewig der Fromme aufgeführt in Braunschweig 1726, 1727, 1734</i>, Georg Caspar Schürmann, Leipzig : Breitkopf & Härtel 1890.</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Oper 4 Universitätsbibliothek Bayreuth, sygnatura: 00/LU 41800 L9.890 Stadtbibliothek Hannover, sygnatura: No 1 PGM/17</p> <p>Dzielo współoprawne z: KEISER, REINHARD (1674–1739): <i>Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts</i>. T. 5 nach der in der Kgl. Bibliothek zu Berlin befindlichen Handschrift herausgegeben von Friedrich Zelle, <i>Die lächerliche Prinz Jodelet</i>, Reinhard Keiser, Leipzig : Breitkopf & Härtel 1892.</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Oper 4 Universitätsbibliothek Bayreuth, sygnatura: 00/LU 39400 L1.892 Bibliothek der Universität der Künste Berlin, sygnatura: DU 0527 – 18</p>	<p>N 3551 N 60035</p>	<p>Pieczątka: Wilh. Jüncke</p>
18	<p>WAGNER, RICHARD (1813–1883): <i>Rienzi</i> : der letzte der Tribunen : grosse tragische Oper in 4 Acten. Bd. 1, von Richard Wagner, Berlin-Dresden : C.F. Meser, [1844⁵⁸].</p> <p style="text-align: right;">Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Wagne R-Rienz 1 Bibliotheca Mozartiana, sygnatura: RaraDru Wag 3</p>	<p>N 4347</p>	<p>Pieczątka: Wilh. Jüncke</p>

58 Datowanie na podstawie znaku wydawniczego 276, zob. *C.F. Meser*, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/C.F._Meser [dostęp 28.06.2023]. Datowanie wcześniejsze, podawane przez europejskie biblioteki jest nieprawidłowe, gdyż znaki wydawnicze 274 i 275 wydawcy C.F. Meser również datowane są na 1844 r., zob. *Der fliegende Holländer; WWV 63 (Wagner, Richard)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Der_fliegende_Holl%C3%A4nder%2C_WWV_63_\(Wagner%2C_Richard\)](https://imslp.org/wiki/Der_fliegende_Holl%C3%A4nder%2C_WWV_63_(Wagner%2C_Richard)) [dostęp 28.06.2023]. Wydawca jako pierwszy wydał takie opery R. Wagnera jak *Rienzi*, *Der fliegende Holländer*, czy *Tannhäuser*.

L.p.	Opis bibliograficzny	Numer inwent. Biblioteki aMuz	Proweniencja
19	WAGNER, RICHARD (1813–1883): <i>Rienzi</i> : der letzte der Tribunen : grosse tragische Oper in 4 Acten. Bd. 2, von Richard Wagner, Berlin-Dresden : C.F. Meser, [1844]. Biblioteka aMuz, sygnatura: CZ 78(0.068) – Wagner R-Rienz 2 Bibliotheca Mozartiana, sygnatura: RaraDru Wag 3	N 4348	Pieczętka: Wilh. Jüncke

Podsumowanie

Poszukiwania nut w zasobach Biblioteki aMuz w celu odtworzenia katalogu na podstawie dawnej sygnatury A nieoczekiwanie rzuciły światło na nowe fakty w zakresie wiedzy o życiu i działalności gdańskiego i sopockiego kupca F.W. Jünckego, który, jak się okazało, obok numizmatów i drzwi gdańskich kolekcjonował też muzykalia. Ze względu na małą liczbę innych znaków proveniencyjnych oraz zaginione protokoły wpływu, w wielu przypadkach niemożliwe jest odtworzenie pełnej drogi tych druków począwszy od wydawcy aż po półki księżnicy. Nie ma również pewności co do funkcji nut w kolekcji Jünckego, tzn. nie wiadomo, czy pozyskiwał je jedynie w celach kolekcjonerskich, czy wykorzystywane one były podczas koncertów w ramach mieszczkańskich spotkań towarzyskich. Niewątpliwie jednak, ze względu na znalezioną w pięciu egzemplarzach dawną sygnaturę i numery inwentarzowe z 1943 r., ich odkrycie nie tylko stanowi przyczynek do uzupełnienia danych biograficznych Jünckego, ale także kolejny krok w badaniach nad losami kultury muzycznej Gdańska, zwłaszcza w latach 1939–1945.

Bibliografia

Źródła nutowe niewymienione w katalogu F.W. Jünckego

Büsch J.G., *Mathematik zum Nutzen und Vergnügen des bürgerlichen Lebens*, Hamburg : bei Benjamin Gottlob Hoffmann, 1799, [online] <https://fbc.pionier.net.pl/details/nhXdsb2> [dostęp 23.06.2023].

Telemann G.P., *Sechs Duette für zwei Flöten oder zwei Geigen oder zwei gleiche Blockflöten* (1727), Wolfenbüttel-Berlin : Georg Kallmeyer Verlag, 1934.

Opracowania

- Annotated Catalogue of Chopin's First Editions*, red. C. Grabowski, J. Rink, Cambridge 2010.
- Buchholz-Todoroska M., *Dom Wilhelma Jünckego*, [w:] *Architektura willi i rezydencji sopockich. Projektanci, inwestorzy, użytkownicy w latach 1870–1945*. T. 1, red. M. Buchholz-Todoroska, Sopot 2017, s. 69.
- Cieślak E., *Stare druki muzyczne w bibliotece gdańskiej Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki*, „Biblioteka Muzyczna” 2000–2006, s. 77–82.
- Czarnecka I., *Biblioteka Główna*, [w:] *Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku 1947–1997. Księga jubileuszowa*, pod red. J. Krassowskiego, Gdańsk 1997, s. 104–107.
- Dargacz J., *Historia rodziny Claaszenów*, „Rocznik Sopocki” 2000/2002, t. 15, s. 87–93.
- Deutsch O.E., *Musikverlags Nummern, eine Auswahl von 40 datierten Listen 1710–1900*, Berlin 1961.
- Domańska H., *Sopockie loże wolnomularskie i pokrewne*, „Rocznik Sopocki” 2004, t. 17, s. 135–140.
- Gliński M., *Jüncke Friedrich Wilhelm*, [w:] *Encyklopedia Gdańska*, Gdańsk 2012, s. 429.
- Gliński M., Kukliński J., *Kronika Gdańska: 997–2000*. T. 1: 997–1945, Gdańsk 1998.
- Kubiak A., *Gdańscy wydawcy nut w XIX i pierwszej połowie XX wieku*, „Libri Gedanenses” 2021, t. 38, s. 199–218.
- Michalska A., *Prekursorzy gdańskiej pedagogiki wokalne XX wieku*, „Musica Vocale” 2012, [t.] 1, s. 43–54.
- Overbeck F., Köselitz H., *Briefwechsel*, Berlin–Boston 2012.
- Pawłowski J.N., *Geschichte der Provinzial-Hauptstadt Danzig von den ältesten Zeiten bis zur Säcularfeier ihrer Wiedervereinigung mit Preußen 1893*, Danzig 1893.
- Sobieniecka D., *Siewert Benjamin Gotthold*, [w:] *Encyklopedia Gdańska*, Gdańsk 2012, s. 929.
- „Wiener Allgemeine Musik-Zeitung” 1843, t. 3.

Strony internetowe

- 60-lecie Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II Stopnia w Gdańsku*, [online] <http://gdansk.naszemiasto.pl/artukul/60-lecie-ogolnoksztalcacej-szkoly-muzycznej-i-i-ii-stopnia,422086,art,t,id,tm.html> [dostęp 30.06.2023].
- Barr R.A., *Schulz [Schultz], Johann Abraham Peter*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.25146> [dostęp 16.06.2023].
- Beneke O., Kelchner E., *Hoffmann, Benjamin Gottlob*, [w:] *Allgemeine Deutsche Biographie*. Bd. 12, Leipzig 1880, s. 573–574, [online] <https://www.deutsche-biographie.de/pnd116950781.html#adbcontent> [dostęp 23.06.2023].
- C.F. Meser, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/C.F._Meser [dostęp 28.06.2023].

- C.F.W. Siegel, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/C.F.W._Siegel [dostęp 27.06.2023].
- Collection of Liszt editions*. Vol. 4: (*Dana, Ruth*), [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Collection_of_Liszt_editions%2C_Volume_4_\(Dana%2C_Ruth\)](https://imslp.org/wiki/Collection_of_Liszt_editions%2C_Volume_4_(Dana%2C_Ruth)) [dostęp 27.06.2023].
- Davis S., *Cramer, Carl Friedrich*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.06776> [dostęp 23.06.2023].
- Der fliegende Holländer, WWV 63 (Wagner, Richard)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Der_fliegende_Holl%C3%A4nder%2C_WWV_63_\(Wagner%2C_Richard\)](https://imslp.org/wiki/Der_fliegende_Holl%C3%A4nder%2C_WWV_63_(Wagner%2C_Richard)) [dostęp 28.06.2023].
- Der Rose Pilgerfahrt, Op.112 (Schumann, Robert)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Der_Rose_Pilgerfahrt%2C_Op.112_\(Schumann%2C_Robert\)](https://imslp.org/wiki/Der_Rose_Pilgerfahrt%2C_Op.112_(Schumann%2C_Robert)) [dostęp 28.06.2023].
- Die Geschichte des Verlages beginnt 1855... Musikverlag C.F. Schmidt – Edition CEFES*, [online] <https://www.cefes.de/i/ueber-uns> [dostęp 29.06.2023].
- Die Oper von ihren ersten Anfängen bis zur Mitte des 18. Jahrhunderts (Various)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Die_Oper_von_ihren_ersten_Anf%C3%A4ngen_bis_zur_Mitte_des_18._Jahrhunderts_\(Various\)](https://imslp.org/wiki/Die_Oper_von_ihren_ersten_Anf%C3%A4ngen_bis_zur_Mitte_des_18._Jahrhunderts_(Various)) [dostęp 4.07.2023].
- Diewerge W., *Der neue Reichsgau Danzig-Westpreußen. Ein Arbeitbericht vom Aufbauwerk im deutschen Osten*, [online] <https://www.wintersonnenwende.com/scriptorium/deutsch/archiv/reichsgaudanzigwp/nrdw11.html> [dostęp 29.06.2023].
- Edition Peters Company History*, [online] <https://www.wisemusicclassical.com/edition-peters-company-history/> [dostęp 15.12.2023].
- Eitner R., *Kühnel Ambrosius*, [w:] *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 17: *Krabbe – Lasota*, Leipzig 1883, s. 353, [online] <https://www.digital-sammlungen.de/en/view/bs-b11574810?page=363> [dostęp 15.12.2023].
- Fidelio, Op. 72 (Beethoven, Ludwig van)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Fidelio,_Op.72_\(Beethoven,_Ludwig_van\)#IMSLP327862](https://imslp.org/wiki/Fidelio,_Op.72_(Beethoven,_Ludwig_van)#IMSLP327862) [dostęp 20.06.2023].
- Fra Diavolo (Auber, Daniel François Esprit)*, [w:] *International Music Score Library Project (IMSLP) / Petrucci Music Library*, [online] [https://imslp.org/wiki/Fra_Diavolo_\(Auber,_Daniel_Fran%C3%A7ois_Esprit\)](https://imslp.org/wiki/Fra_Diavolo_(Auber,_Daniel_Fran%C3%A7ois_Esprit)) [dostęp 26.06.2023].
- Gliński M., *Jüncke Albert Theodor Heinrich, kupiec*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_ALBERT_THEODOR_HEINRICH,_kupiec [dostęp 15.06.2023].
- Gliński M., *Jüncke Friedrich Anton Johann, kupiec, radny*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_FRIEDRICH_ANTON_JOHANN,_kupiec,_radny [dostęp 15.06.2023].
- Gliński M., *Jüncke Friedrich Wilhelm, kupiec, radny*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_FRIEDRICH_WILHELM,_kupiec,_radny [dostęp 15.06.2023].

- Gliński M., *Jüncke Louis Eduard, kupiec*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=J%C3%9CNCKE_LOUIS_EDUARD,_kupiec [dostęp 15.06.2023].
- Gliński M., *Paul Friedrich Damme, bankowiec, radny*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=DAMME_PAUL_FRIEDRICH,_bankowiec,_radny [dostęp 24.03.2023].
- Gliński M., *Ziemssen Constantin Friedrich, księgarz, fortepianmistrz*, [w:] *Gedanopedia*, [online] https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=ZIEMSEN_CONSTANTIN_FRIEDRICH,_ksi%C4%99garz,_fortepianmistrz [dostęp 20.06.2023].
- Hans Gerhard Ernst Eduard Willy Fritz Acker*, [w:] GEDBAS, [online] <https://gedbas.genealogy.net/person/show/1408719498> [dostęp 4.07.2023].
- Hewig D., *Ist die Bezeichnung «Tonkünstlerverband» noch zeitgemäß?*, [online] <https://www.nmz.de/nmz-verbaende/deutscher-tonkuenstlerverband/ist-die-bezeichnung-tonkuenstlerverband-noch> [dostęp 29.06.2023].
- I Capuleti e i Montecchi (Bellini, Vincenzo)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/I_Capuleti_e_i_Montecchi_\(Bellini%2C_Vincenzo\)](https://imslp.org/wiki/I_Capuleti_e_i_Montecchi_(Bellini%2C_Vincenzo)) [dostęp 20.06.2023].
- Katalog des Musikalien-Verlags von J. Schuberth & Co.*, Leipzig 1906, [online] https://s9.imslp.org/files/imglnks/usimg/0/02/IMSLP96710-PMLP25529-Katalog_des_Musikalien_Verlags_von_J_Schuberth_1906_Harvard.pdf [dostęp 27.06.2023].
- Mielke M., *Art Inkubator Goyki 3. Historia i przyszłość willi Jünckego*, [online] <https://kultura.trojmiasto.pl/Art-Inkubator-Goyki-3-Historia-i-przyszlosc-willi-Junckego-n154317.html?strona=0#gallery1photo511472> [dostęp 16.06.2023].
- O nas. Kim jesteśmy*, [online] <https://goyki3.pl/o-nas-2/> [dostęp 30.06.2023].
- Pesce D., Eckhardt M., Mueller R.C., *Liszt, Franz [Ferenc]*, [w:] *Grove Music Online*, [online] <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.48265> [dostęp 27.06.2023].
- Schmidt, George, [w:] *Encyclopädie der gesamten musikalischen Wissenschaften oder Universal-Lexicon der Tonkunst*. Bd. 6, red. G. Schilling, Stuttgart 1838, s. 216–217, [online] <https://books.google.de/books?id=S7kZAAAAYAAJ&pg=PA217#v=onepage&q&f=false> [dostęp 27.06.2023].
- Schott/List of Plate Numbers*, [w:] *IMSLP* [online] https://imslp.org/wiki/Schott/List_of_Plate_Numbers [dostęp 20.06.2023].
- Schuberth & Co.*, [w:] *IMSLP*, [online] https://imslp.org/wiki/Schuberth_%26_Co. [dostęp 27.06.2023].
- Variationen und Fuge, Op.17 (Kiel, Friedrich)*, [w:] *IMSLP*, [online] [https://imslp.org/wiki/Variationen_und_Fuge%2C_Op.17_\(Kiel%2C_Friedrich\)](https://imslp.org/wiki/Variationen_und_Fuge%2C_Op.17_(Kiel%2C_Friedrich)) [dostęp 26.06.2023].